

ĆWICZENIA PERCEPCJI SŁUCHOWEJ I SŁUCHU FONEMATYCZNEGO

Prawidłowy poziom percepcji słuchowej jest jednym z czynników, które warunkują rozwój mowy i decydują o umiejętności prawidłowego czytania i pisania. Zabawy słuchowe są konieczne, aby rozwijać wrażliwość słuchową dziecka już od najmłodszych lat. Dzięki sprawnemu funkcjonowaniu analizatora słuchowego dziecko spostrzega, zapamiętuje i rozpoznaje dźwięki, wśród których znajdują się i także dźwięki mowy. Słuch fonematyczny to zdolność rozróżniania fonemów, czyli dźwięków mowy ludzkiej.

Poniżej znajdują się ćwiczenia, które możecie Państwo wykonywać z dzieckiem w domu wspierając jego rozwój na różnych poziomach.

- „Co słyszysz?” - dziecko z zamkniętymi oczami wsłuchuje się w ciszę panującą w pomieszczeniu - żadne dźwięki nie są wytwarzane celowo. Po krótkim czasie określa, co słyszy, np. skrzypnięcie drzwi, szczekanie psa, odgłos samochodów, ptaków, kapanie wody, tykanie zegara.
- „Skąd słyhać...?” - zabawy w lokalizowanie źródła dźwięków. Prosimy, aby dziecko wskazało skąd pochodzą dźwięki.
- „Jakie to zwierzę?” - zabawy w odgadywanie odgłosów zwierząt zarejestrowanych na dowolnym nośniku (płyta cd, nagranie z internetu itp.) Dla młodszych dzieci będą to głosy zwierząt najbardziej znanych: psa, kota, krowy, kury, koguta, kaczki, gęsi, konia, kurcząt, świni, żaby, gołębia. Potem głosy zwierząt, z którymi dzieci stykają się rzadziej, np.: kozy, osła, lwa, mewy, wrony, wróbla, bociana. Następnie możemy zgadywać odgłosy pojazdów, instrumentów muzycznych itp.
- „Posłuchaj i zapamiętaj” - zapamiętywanie sekwencji dźwięków. Dziecko słucha uważnie 3 dźwięków/odgłosów. Po umówionym sygnale podaje kolejność usłyszanych dźwięków. Następnie zwiększamy liczbę odgłosów do 4 lub 5.
- „Długo czy krótko?” - dziecko słucha dwóch dźwięków (może być fragment piosenki, nagrania), po skończonych utworach rysuje kreski odpowiadające długości usłyszanego dźwięku.
- „Tyle przedmiotów ile dźwięków” - dorosły wrzuca do słoika 2 przedmioty (kamyki, korale, klocki itp.) w odstępie ok. 3 sekund. Kiedy powie „już” zadaniem dziecka jest położenie przed sobą tylu patyczków, kredek itp., ile było odgłosów upadających przedmiotów. Dla zwiększenia stopnia trudności można też zmniejszać różnicę czasową między sygnałami.

- „Naśladuj mnie” - naśladowanie ilości i tempa uderzeń, np. ołówkiem w stół, zaczynając od kombinacji 3-4 uderzeń (. ..), (. . .), (...), (. .. .), (... .). Dziecko nie powinno widzieć ruchów dorosłego (może siedzieć plecami za dorosłym lub też być czymś zasłonięte np. parawanem).
- „Ile jest wyrazów” - zabawy doskonalące umiejętność wyróżniania wyrazów w zadaniu, np. „To jest pies”, „To buty Tomka”, „Mama woła dzieci”, „Dzieci jedzą smaczne lody”. Prosimy, aby dziecko policzyło, ile słów jest w zdaniu. Prosimy, aby wskazało pierwszy/ostatni wyraz itp.
- „Dłuższy czy krótszy?” - wskazywanie wyrazów krótkich i długich: ul - samochód, osa – pszczoła.
- „Zapamiętaj jak najwięcej...” - powtarzanie coraz większej ilości słów wypowiedzianych przez inną osobę we właściwej kolejności.
- „Gra w kota” - zgadnij, w których wyrazach jest ukryte słowo „kot” (maskotka, kotylion, markotny, kotlet).
- „Podziel na sylaby” - dziecko dzieli słowo na sylaby i jednocześnie je wyklaskuje.
- „Jaką sylabą rozpoczyna się słowo...” - zabawa w wyróżnianie sylab w wyrazie. Dziecko podaje pierwszą sylabę w usłyszonym słowie.
- „Które słowa rozpoczynają się sylabą...?” - wyszukiwanie słów, których nazwy zaczynają się na daną sylabę np. ma-ma, ma-ta, ma-ła, ma-pa itp.
- „Gdzie słyszysz sylabę...?” - rozpoznawanie w wyrazie określonej sylaby i ustalenie miejsca jej położenia, np. gdzie słyhać sylabę „ka” w słowie wakacje (na początku, na końcu, czy w środku).
- „Które słowo ma więcej sylab?” - porównywanie liczby sylab w wyrazach.
- „Jakie to słowo...” - doskonalenie umiejętności syntezy. Dziecko słucha słowa wypowiedzianego sylabami (mas-kot-ka), jego zadaniem jest podanie słowa, które usłyszało.
- „Łańcuch sylabowy” - rozpoczynamy zabawę wypowiadając dwusylabowy wyraz, dziecko powtarza wyraz i dzieli go na sylaby. Druga sylaba staje się początkiem nowego wyrazu np: wa - ta (wata), ta - ma (tama), ma - ki (maki), ki – lo (kilo), lo-dy (lody), dy-my (dymy) i tak, aż do wyczerpania pomysłów.
- „Jaką głoskę słyszysz na początku...?” - wyróżnianie głosek w wyrazach – najpierw samogłosek na początku, na końcu, dopiero potem w środku wyrazu.
- „Rozejrzyj się i wskaż..” - wyszukiwanie w otoczeniu przedmiotów, których nazwy zaczynają się na daną głoskę.

- „Jedzie pociąg z głośką...” - podajemy głośkę, na którą powinny się zaczynać wyrazy.
- „Jaki to wyraz...?” - dorosły podaje kolejne głoski w słowie (pamiętając, że spółgłoski są wymawiane krótko), dziecko odgaduje, co to za słowo np. m-a-s-k-a.
- „Pomyśl i zgadnij...” - tworzenie nowego wyrazu z pierwszych głosek przedmiotów przedstawionych na obrazkach lub zapisanych wyrazów: sowa – ul – mak (sum), rak – osa – kot (rok).
- „Rymujemy” - układanie rymów do podanych wyrazów np. lasek – pasek, kroki – loki itp.
- „Posłuchaj uważnie” - odróżnianie mowy prawidłowej od nieprawidłowej, np. wymawiamy szereg wyrazów zaczynających się na głośkę [sz] lub [s], dziecko klaszcze, gdy usłyszy błąd, np. „safa” zamiast „szafa”, „szamolot” zamiast „samolot”.